

## **ВІДГУК**

**офіційного опонента на дисертацію ШПАТАКОВОЇ ОКСАНИ  
ЛЕОНІДІВНИ за темою «ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СТРАТЕГІЇ  
БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА», що представлена на здобуття  
наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 –  
економіка та управління підприємства (за видами економічної діяльності)**

**Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковою тематикою.** Ще положеннями Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» визначалися напрями зниження негативного впливу діяльності будівельних підприємств на довкілля, зокрема: надання державної підтримки щодо використання енерго- та ресурсозберігаючих технологій у будівництві, реконструкції існуючих та будівництво нових міських очисних споруд, повне врахування природоохоронних вимог у процесі відведення земель для розміщення об'єктів будівництва, посилення державного екологічного контролю за дотриманням законодавства у процесі будівництва, перегляд нормативно-правової бази щодо енерго- та ресурсозбереження у процесі будівництва, реконструкції та демонтажу споруд; підвищення енерго- та ресурсозбереження, сприяння вирішенню питань щодо виконання програм збору та утилізації наслідків будівництва тощо. Втім, зазначені положення в оновленому форматі відображені у змісті Стратегії сталого розвитку України до 2030 року. Таким чином, стратегічні цілі щодо досягнення екологічної нейтральності діяльності будівельних підприємств є актуальними та частково вирішеними, тому тема дослідження Шпатакової Оксани Леонідівни «Формування екологічної стратегії будівельного підприємства» є надзвичайно своєчасною.

Актуальність дисертації підтверджує її виконання згідно з планами науково-дослідних робіт Придніпровської державної академії будівництва та архітектури за темою «Обліково-аналітичне забезпечення управління розвитком соціально-економічної системи» (№ держреєстрації 0116U000778, 2015–2020 рр.) і Громадської наукової організації «Фінансово-економічна наукова рада» за темою «Управління економічною ефективністю діяльності підприємств»

(№ держреєстрації 0118U000786, 2020 рр.), де здобувачем представлено результати дослідження формування екологічних стратегій будівельних підприємств, оцінювання та прогнозування їх ефективності.

### **Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність**

Наукові положення, висновки та рекомендації, представлені у дисертаційній роботі Шпатакової Оксани Леонідівни, є достатньо аргументованими та достовірними, базуються на опрацюванні значної кількості наукових праць вітчизняних та закордонних вчених, використанні достатнього обсягу статистичної інформації, зокрема, даних аналітичної системи для комплаєнса та аналізу ринків You Control. У роботі витримано логічне і структуроване викладення матеріалу. Висновки узагальнюють результати дослідження, формулюють та обґрунтовують наукову цінність авторських положень.

У роботі для обґрунтування науково-методичного підходу до оцінювання впливу результатів діяльності будівельних підприємств на довкілля використані методи порівняльного аналізу, нормативний. Для обґрунтування науково-методичного підходу до оцінювання факторного впливу на результати впровадження екологічної стратегії будівельного підприємства застосовано метод кількісного аналізу, лінійний, порівняльний. Обґрунтування напрямів удосконалення екологічної стратегії будівельних підприємств реалізовано методами узагальнення, критичного та стратегічного аналізів, застосовувався теоретико-експериментальний підхід. З метою обґрунтування понятійно-категоріального апарату в частині трактування суті категорії «екологічна стратегія підприємства» використано методи гіпотетичності, наукового пізнання, аналізу, монографічний. Обґрунтування класифікації екологічних стратегій підприємств будівельної галузі та систематизації показників оцінювання стратегічного управління екологічною діяльністю будівельного підприємства здійснено на основі використання методів критичного аналізу, класифікації, угруповання, систематизація, узагальнення, вимірювання. Глибоке опрацювання сучасних

джерел, ґрунтовний та доцільний вибір, коректне та грамотне застосування перелічених методів дослідження свідчить про обґрунтованість та достовірність отриманих результатів та висновків дисертації.

### **Основні положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, їх новизна**

Основна новизна дисертації полягає у розроблених теоретико-методичних засадах щодо формування екологічної стратегії будівельного підприємства в нових умовах господарювання.

Зокрема, у дисертації розроблено:

*удосконалено:*

– науково-методичний підхід до оцінювання впливу результатів діяльності будівельних підприємств на довкілля та обґрунтовано методичне забезпечення для підприємств будівельної галузі. Підхід відрізняється визначенням рівня впливу діяльності будівельних підприємств на довкілля та встановлення ступеню впровадження інноваційних аспектів управління екологізацією за напрямками техногенного впливу, стор. 115-117 дисертації;

– науково-методичний підхід до оцінювання факторного впливу на результати впровадження екологічної стратегії будівельного підприємства. Відмінністю підходу є ідентифікація сукупності істотних факторів впливу, врахування нетиповості змін їх кількісного значення. Практична значимість підходу полягає у формуванні підтримки прийняття стратегічних рішень у сфері екологізації діяльності підприємств, стор. 144-146 дисертації;

– напрями удосконалення формування екологічної стратегії будівельних підприємств стосовно наступного: раціонального розширення переліку екологічних параметрів будівельної продукції (послуг); удосконалення стратегічного управління будівельними відходами в контексті екологізації виробництва; оновлення активної частини основних засобів, технологій, задіяних в процесах екологізації підприємств галузі. Ефект від їх реалізації проявляється як у економічній, так і у екологічній сферах діяльності будівельних підприємств, стор. 211-214 дисертації;

*набули подальшого розвитку:*

– понятійно-категоріальний апарат в частині трактування суті категорії «екологічна стратегія підприємства», що визначається як модель стратегічного забезпечення та обґрунтування дій, процедур впровадження екологічно орієнтованого розвитку в рамках визначеного рівня, що передбачає екологізацію процесів господарювання в цілому або в рамках певних структурних, процесних напрямів, обумовлює балансування або пріоритетність інтересів в економічній та екологічній сферах, забезпечує можливість щодо створення синергетизму за економічними, ринковими показниками, може передбачати інноваційний характер екологізації, охоплювати внутрішні та зовнішні аспекти екологічного розвитку, стор.46-48 дисертації;

– класифікація екологічних стратегій підприємств будівельної галузі, яка розширена за рахунок доданої класифікаційної ознаки залежності від балансування екологізації з економічними та ринковими інтересами підприємства. Запропонована класифікація становить цінність для розвитку методичного інструментарію екологізації стратегічного управління підприємствами за видами економічної діяльності, стор.69-71 дисертації;

– систематизація показників оцінювання стратегічного управління екологічною діяльністю будівельного підприємства, що включає обґрунтовану сукупність показників, які є елементами основних сфер стратегічного управління, стосуються оцінки дотримання нормативних екологічних вимог до виробництва в галузі будівництва, ефективності впровадження інноваційних заходів екологізації в сфері скорочення викидів забруднюючих речовин в природне навколишнє середовище; включення показників екологізації у більшість сфер стратегічного управління будівельним підприємством. Показники становлять наукову цінність для цілей оцінювання стратегічного управління екологічною діяльністю підприємства. Стор. 89-91 дисертації.

### **Теоретичне і практичне значення результатів дисертаційної роботи**

Теоретичне значення результатів дисертаційної роботи полягає у розвитку категоріального апарату, методичних положень, розробці відповідних науково-

практичних рекомендацій, які збагачують економічну науку в частині розвитку положень теорії сталого розвитку, стратегічного аналізу та управління, господарювання, в напрямі обґрунтування й удосконалення теоретико-методичного забезпечення формування екологічних стратегій будівельних підприємств у нових умовах господарювання.

Запропоновані в дисертації науково-методичні положення щодо удосконалення формування екологічної стратегії будівельного підприємства дійсно мають практичну цінність за рахунок уніфікованості процедури реалізації науково-методичних підходів, що забезпечує придатність їх використання для підприємств всіх форм власності. Основну практичну цінність становлять наступні наукові результати: удосконалений науково-методичний підхід до оцінювання впливу результатів діяльності будівельних підприємств на довкілля та науково-методичний підхід до оцінювання факторного впливу на результати впровадження екологічної стратегії будівельного підприємства.

Практична цінність результатів проявляється у розширенні можливостей підвищити рівень ефективності від провадження екологічних стратегій будівельних підприємств в умовах концепції сталого розвитку, спрощенні обґрунтування відповідних управлінських рішень, формування вектору подальшого наукового пошуку в сфері екологізації суб'єктів будівельної галузі, використанні у навчальному процесі.

Основні результати дослідження було впроваджено в практичну діяльність ТОВ «РЕМС» (довідка № 00-3546-14 від 20.08.2020), де відмічено високу практичну цінність науково-методичного підходу до оцінювання факторного впливу на результати впровадження екологічної стратегії будівельного підприємства; ТОВ «Альпітек ЛТД» (довідка № 2531/85-0189 від 11.09.2020), де пройшли апробацію пропозиції щодо оцінювання та удосконалення екологічної стратегії підприємства. Теоретико-методичну цінність результатів дисертації доводить їх використання у навчальному процесі ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» (№ 38-0838-72 від 17.09.2020).

Таким чином, поставлену мету дослідження досягнуто, а завдання дисертаційної роботи виконано. Висновки та рекомендації дисертації відповідають її змісту, узгоджені із поставленими завданнями та підтверджують теоретико-практичну цінність результату в дисертації.

### **Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих роботах автора**

Матеріали автореферату дисертації доводять їх відповідність та тотожність матеріалам дисертації. Автореферат оформлено відповідно до вчених вимог, його зміст стисло передає основні наукові розробки автора і не містить інформації, що не відображена у роботі. Результати наукових досліджень Шпатакової О.Л., які покладено в основу дисертації, оприлюднені та є у відкритому доступі. За темою дисертації опубліковано 19 наукових праць (з яких автору належать 6,72 д. а.), з них: 3 – розділи у колективних монографіях; 12 – статті в наукових фахових виданнях України, з них 1 – стаття у закордонному виданні, 4 – матеріали конференцій. В опублікованих працях здобувача повно відображено сутність отриманих результатів виконаного дослідження та їх наукова новизна. Результати дослідження доповідались і отримали позитивну оцінку на міжнародних науково-практичних конференціях. З огляду на зазначене апробацію результатів дисертаційної роботи слід вважати достатньою.

### **Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації**

Дисертація містить окремі положення, що носять дискусійний характер:

1. Стосовно науково-методичного підходу до оцінювання факторного впливу на результати впровадження екологічної стратегії будівельного підприємства, який, на відміну від існуючих, ґрунтується на ідентифікації сукупності істотних факторів впливу та оцінюванні характеристик нетиповості змін їх кількісного значення в умовах типового розвитку підприємств галузі, стор. 144-146 дисертації. Потребує пояснення, за якими критеріями автор визначає «істотність» факторів, «типовість» чи «нетиповість» їх значень.

2. Доцільно пояснити, яким чином корелюють положення обґрунтованих напрямів удосконалення стратегічного управління будівельними відходами в

будівельній галузі , стор. 208-210 дисертації, із положеннями діючих стратегічних документів України, зокрема, Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

3. Суть категорії «екологічна стратегія підприємства» автор визначає у роботі, стор.46-48 дисертації, саме як «модель стратегічного забезпечення та обґрунтування дій, процедур впровадження екологічно орієнтованого розвитку в рамках визначеного рівня.....». Доречно обґрунтувати коректність визначення суті поняття стратегії як моделі.

4. Розвинута систематизація та обґрунтована сукупність показників оцінювання стратегічного управління екологічною діяльністю будівельного підприємства, стор. 89-91 дисертації. Втім, не зазначено, дана сукупність показників змінюється відповідно до динамічних змін внутрішнього стану будівельних підприємств чи зовнішнього середовища? Чи визначається постійною на певний період функціонування будівельних підприємств.

5. Стор. 163 дисертації, наведено табл. 2.17 «Фінансово-економічна спроможність досліджуваних підприємств як фактора наявності фінансових ресурсів для реалізації заходів з екологізації діяльності». Доречно було б більш детально розкрити методологію обґрунтування значень індексів фінансового та ринкового скорингів будівельних підприємств.

6. Доречно було б надати додаткове пояснення щодо того, який метод прогнозування використано для реалізації теоретико-методичного підходу до прогнозування впливу факторів на результати впровадження екологічної (або інтегрованої екологічної) стратегії будівельного підприємства, стор. 221-223 дисертації.

7. Апробацію результатів дослідження автор проводить у дисертації за даними наступних підприємств: ПрАТ «НВО «Созидатель», ПрАТ «ІНТЕРКОРН КОРН ПРОСЕССІНГ ІНДАСТРІ», ПрАТ «Гранделектро», ПрАТ «Девелоперська компанія «Пантеон», ПрАТ «Металургпромжитлобуд». Доречно пояснити вибір досліджуваних будівельних підприємств.



8. Дисертація має окремі стилістичні та редакційні неточності, що не впливають на наукову цінність результатів дослідження.


### Загальні висновки і оцінка дисертації

Дисертаційна робота Шпатакової Оксани Леонідівни «Формування екологічної стратегії будівельного підприємства» є самостійною, завершеною працею, в якій отримані нові науково обгрунтовані теоретичні та методичні результати, що в сукупності є суттєвими для вирішення питань ефективного формування екологічної стратегії будівельного підприємства в нових умовах господарювання та прийнятої концепції сталого розвитку. Актуальність обраної теми, обгрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих працях відповідають вимогам, встановленим до кандидатських дисертацій. Тема дисертації Шпатакової Оксани Леонідівни та її зміст відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємства (за видами економічної діяльності).

Дисертаційна робота Шпатакової Оксани Леонідівни «Формування екологічної стратегії будівельного підприємства», представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, відповідає вимогам пунктів 9, 11-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 (зі змінами та доповненнями), а її автор, Шпатакова Оксана Леонідівна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємства (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор  
професор кафедри підприємництва, торгівлі  
та логістики  
Луцького національного технічного університету,  
м. Луцьк

 Л.Г. ЛІПІЧ



ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ:  
Учений секретар  
ЛУЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО  
ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ  
доц. А.Земко

